

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' שמות י"ט טבת תשס"ו

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 270

פנינים יקרים

ואלה שמות בני ישראל וגו' (א, א) רש"י: להודיע חיבתן שנמשלו לכוכבים וכו', כשם שבא ה' את הכוכבים שיאירו כך בא את בני ישראל למען יפיצו את האור האלקי ויחדירוהו למקומות החשוכים והמושפלים ביותר.

אשר עבדו בהם בפרך (א, יד) העבודה קשה שמשברת ומפרכת את הגוף, רז"ל דרשו בפרך בפה רך. לכאורה הם דברים הפכיים? אלא שהכוונה בזה דהיצה"ר מפתה את האדם בפה רך ואומר לו איך יכול אתה לעבוד עבודה קשה כזו שמשברת את הגוף? והאמת שכל דבריו המה מהבל יחד כי אדרבה הפרך אותיות כפר דייקא כך מתכפר.

ויגדל משה ויצא אל אחיו (ב, יא) איתא במדרש שמשה נתגדל שלא כדרך כל העולם כי טבע העולם אחד שנתגדל בחצר המלך לא יצא לראות בצרות אחיו ומאחר שמשה יצא אל אחיו מכאן שנתגדל שלא כדרך כל העולם.

גר הייתי בארץ נכריה (ב, כ"ב) כלומר גר הייתי מעודי, שהצדיק אינו בעוה"ז רק כגר ועתה נוספה לי גרות בארץ נכריה.

ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים (ב, כ"ג) האדם צריך לראות שאנחותיו ושבירת לבו יהיו מן העבודה דייקא, פירוש הגם שעבד ועשה הכל עב"פ יהיה נדמה בנפשו שלא עשה כלום. ואם האדם מתנהג כך, מיד ותעל שועתם אל האלקים שתפלתו רצויה ומקובלת לפניו יתב"ש.

(מין מסא"ג זיע"א)

וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים - ומשה היה רועה וגו' (ב, כ"ה ג, א) הקשר בין שני הפסוקים מלמדנו כי גם משה חש בעומק צערם של בני ישראל כמו שהקב"ה אמר ידעתי את מכאוביו כן צדיק הדור מרגיש בכאב עמו.

וירא מלאך ה' אליו בלבת אש (ג, ב) לבת אש אינה שורפת כלל אלא שופעת חום בלבד הראיה והסנה איננו אוכל. שיכיר שאש אהבתו ויתברך כולה חמימות מפני שאוהב ה' מאד את כל יהודי אף בהיותו מזוהם חלילה, וכן אמרו חז"ל במדרש שהשיב משה אח"כ לבני ישראל כיון שחפץ הקב"ה לגאלכם שוב אינו מביט בטינופת שלכם.

של נעליך מעל רגליך וגו' (ג, ה) כאשר האדם מסיר את הנעליים הטבעיים החוסמים בעד האדם להרגיש התעלות, יזכה לראות שהמקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא. כי בידך התנאים והמצבים המותאמים ומוכשרין להתעלות.

ויסתר משה פניו (ג, ו) כ' במסורה: הכא, ואידך ויסתר עמל מעיני (איו"ב ג) שאילו היה מביט בזיו השכינה בתוך הסנה והיה מבקש רחמים על ישראל לא היו גולים יותר, כי הסנה הוא סימן עמו אנכי בצרה (תהלים צא) וזהו ויסתר עמל מעיני שאם לא היה מסתיר פניו היה מסתיר עמל מעיני.

כי ידעתי את מכאוביו (ג, ז) מכאובי האדם ידועים לקב"ה ומכיון שהקב"ה יורד להצילם, נותן כח להחזיק מעמד, וזהו ברוך גזור ומקיים מביא גזירות ורואג שנחזיק מעמד - נקיים.

ויאמר משה אל האלקים - ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם, - ויאמר אלוקים... אהיה אשר אהיה וגו' (ג, י"ג-י"ד) אהיה (21) פעמים אהיה (21) גימטריה "אמת" כשישאלו אותך מה שמו תאמר להם "אמת" כמש"כ חותמו של הקב"ה אמת...

אהיה אשר אהיה (ג, י"ד) להיות שמה בחלקו וליתן הודיה ושבח להשי"ת על המעט דמעט אפילו בעת נפילת המוחין כי ה' אתנו אפילו בצרות.

(יסוד העבודה)

שיחת הרא"ש ז"ע"א ע"ק פרשת ויק"ם תשל"ה (לפניות באקר). נכתב ע"י הר"ר כפ' הכהן.
האשמה שני...

לקחת את מציאות הוי' המתלבש בתוכו הבהמיות שלו ולקרא לזה מציאות האדם. כך שבמשך הזמן יפתח את המוישא גרויס שלו (משה הגדול שלו), גדלותו הדמיוני יעלה ויתפח ויגיע למרומי המרומים של הדמיון כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה ומי יאמר לו מה תפעל הלא תמיד הוא צודק. היכן טעות זו מתחילה? בנכונות לחפש את צד האשם שבו אם הוא מוכן לחפש את צד האשם שלו יש גם סכוי שיכיר את המציאות האמיתית שלו שמותר האדם מן הבהמה אין וממילא יגלה את מציאות הבורא המתלבש בתוך הבהמיות שלו, ואם אין לו כל נכונות לחפש את צד האשמה שבו אלא רק צד האשמה של הזולת אזי הוא מסתבך בכל אורך הדרך כי מתרחק מחפוש האמת לאמיתו.

הצדיקים האמיתיים עסוקים בכל עת בבקורת עצמי כל פעם שהם רואים משהו לא טוב, הם מיד מפנים את תשומת הלב לעצמם לבדוק מה לא עשיתי טוב, אשר בגללה מסובב כל הסיבות היה צריך להראות לי את המשהו לא טוב אצל השני, וכ"ש כאשר נוצר איזה מעין סכסוך בודאי הצדיק בודק את צד האשם שבו, למרות שמחמת מעמדו כצדיק אמת קרוב להיות ברור שצד האשם שבו שואף לאחוזים קטנים מאד בכל זאת לא יפנה הצדיק את חיצו הבקורת אל הזולת, אלא אך ורק אל עצמו. ובכח הכרת המציאות האמיתית הנ"ל זוכה הצדיק להקריין אצל בני האדם אהבת הבורא דבקות בורא הכנעה ובטול עצמי ובזכותו רבים מבני האדם עולים ומתעלים בעבודת השי"ת. כאשר הצדיק בעצמו אינו מכיר עובדא זו כי עסוק בהכרת השפלות בבקורת עצמי בכלל ובחפוש האשמה העצמית בכל בעיה וסכסוך [הקטן ביותר] שמתעורר בינו לבין הזולת.

ככל שצדיק האמת יחפש את צד האשמה של

כשנפל סכסוך ואי הבנות בין שני בני אדם, צריך האדם לבדוק את צד האשמה שיש לו על עצמו בזה שגרם את הסכסוך ולא להיות תפוס בלהאשים את הזולת, כי אם ישתדל לבדוק את הצד האשם של עצמו, יש סכוי שיגיע לנקודת האמת, אבל אם יהיה עסוק בלהאשים את הזולת, לנקודת האמת אף פעם לא יגיע כי לא שייך להיות אז כ"כ אמיתי. על פי רוב הנטיה להאשים את הזולת באה בכדי להשקיט את המצפון של עצמו מתוך חשש שמא יתגלה שלא היה צודק בעת פרוץ הסכסוך בגללו וכדי שלא יצטרך להיות חשוף מול עצמו מאשימים את הזולת כדי שיהיה כביכול הסבר אמיתי! זה מי שגרם את הסכסוך ומה היו הסבות שגרמו לסכסוך על יד כך הוא משתחרר מלהיות חשוף כלפי עצמו.

ברגעים קשים אלו עומד האדם במבחן קשה מאד אם מוכן להיות אמיתי למרות שעלול לחשוף את האשמה של עצמו או שמעוניין יותר להסתבך בחיים בכל מיני שקרים ודמיונות בכדי לשמור כביכול על הכבוד העצמי ולהקדאות צודק בסכסוך.

האדם צריך לגלות את צד האשם של עצמו אפילו אם בפועל השני יותר אשם ממנו אפילו הכי לא לטפח את האשמה של השני אלא את האשמה של עצמו, וזאת לידיעתכם לא יתכן בשום אופן ואופן שאחד יהיה אשם במאה אחוז והשני לא יהיה אשם כלל, דבר כזה לא קיים במציאות החיים כלל וכלל, על כן חובה על האדם לחפש את צד האשם שבו אפילו באופנים שצד האשם שלו פחותה מצד האשם של השני.

אליבא דאמת האדם אינו מציאות כלל הלא מותר האדם מן הבהמה אין, וכל מציאותו כאדם אינו אלא מציאות הוי' המתלבש בתוך הבהמיות של האדם. אלא שהאדם כבעל בחירה מסוגל

אמת באמת שהוא צדיק אמת. וזהו שכתוב (בראשית כה כז) ויעקב איש תם יושב אהלים, מה הוא לשון אהלים לשון רבים? אמת באמת! נמצא מזה שנמשך יעקב במעי אמו לבית המדרש, ומזה שנמשך עשו לע"ז לא היה כל מניעה לכל אחד להיות בדרגת אמת באמת. (*).

על עשו נאמר (דברים כג ח) לא תתעב אדומי כי אחיך הוא, מפני שלא ניתן לזלזל לגמרי בערכו של עשו גם לעשו יש אחיזה בנקודה של אמת אלא שהאמת נמצא בשקר. עשו זכה לצאצאים שהגיעו להיות במדרגת אמת באמת כמו רבי עקיבא, אונקלוס הגר וכד'. מאידך ישמעאל לא תפס כל אחיזה של אמת לפיכך חששה שרה אמנו מהשפעה רעה על יצחק לכך גירשה אותו (ראה בראשית כא י). והנה אם היתה שרה רואה שישמעאל עושה השתדלות להיות אמיתי לא היתה מגרשת אותו. מגירוש שרה את ישמעאל ניתן להבין מדוע לא רצה רבי יוסי בן קסמא ללכת אלא למקום תורה כי קיים חשש מאד רציני להיות מושפע מהסביבה (וכן מביא הרמב"ם בהלכות דעות).

הרא"ש המשיך להסביר בענין יעקב ועשו ואמר: יעקב ועשו היו ביחד במעי אדם, כשיצאו, זה פרש לבית המדרש וזה פרש לע"ז, אי אפשר להתעלם מהמציאות שבהיותם במעי אדם האחים התנגשו זב"ז כמו שכתוב (בראשית כה כב) ויתרוצצו הבנים בקרבה, ומיד בלידה כבר רבו ביניהם כמו שכתוב ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחות בעקב עשו, וכשגדלו, לפנינו מקרא מלא וישטם עשו את יעקב וכו' (שם כז מא) מה תפקידו של יעקב במצבים אלו? בקורת עצמי. על יעקב מוטל התפקיד לחפש את צד האשמה שבו* וכיון שלא עשה זאת נענש בפרשת דינה. כי יתכן מאד שאם היה מביא את דינה להיות אשתו של עשו היתה מחזירה אותו למוטב והיה מגיע לדרגת צדיק אמיתי בזה שהיה מחבר את האמת הטבעי שלו לאמת האלקי. (אמר הכותב: עיין פרש"י

עצמו הוא מרחיק לכת בהעמקת ההתבוננות בבקורת העצמי עד שמגיע לתקופה שלפני שנולד. הצדיק מתאר לעצמו מה כבר היה יכול להיות כשהוא בבטן אמו, כלום וכלום, גם כעת הוא כלום וכלום. כפי שהכתוב אומר (בראשית ח כא) כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ומה זה מנעוריו מהרגע שיוצא מבטן אמו. הרא"ש הדגיש והוסיף שעוד טרם יציאתו מרחם אמו, יש לו כבר את הבחירה ומיד כשיוצא לאויר העולם, יצר הרע מתחבר אתו ביחד כך שאין לאדם אפילו חלקית השניה בלי יצר הרע. ההוכחה לקיום הבחירה מבטן אמו היא מיעקב ועשו אשר כבר בבטן אדם יעקב ננער לצאת לישיבת שם ועבר ועשו ננער לצאת לע"ז (עיין רש"י כה, כב).

הרא"ש חזר והסביר הענין שהציונים והחוקרים הולכים בדרך השקר מתוך אמת ואנו הולכים בדרך האמת בשקר ושעלינו מוטל התפקיד ללכת בדרך האמת מתוך אמת. וזה ההסבר שיש מדרגת אמת באמת שהוא צדיק אמת ויש מדרגת אמת בשקר שהוא חיי הטבע כמו הציונים והחוקרים, ויש מדרגת שקר באמת המכוון למאמינים בהשגחה פרטית אלא שאינם עובדים על עצמם.

הרא"ש המשיך ענין יעקב ועשו והסביר שבמעי אדם רבקה, היה עשו אמת בשקר חיי הטבע ולכך נמשך לע"ז, יעקב היה במצב של שקר באמת המכוון למאמינים אלא עדיין לא עבדו על עצמם. ולכך נמשך לבתי מדרשות של שם ועבר וביציאת לאויר העולם, היה להם התפקיד להיות אמת באמת שהוא דרגת צדיק אמת. כל אחד בתפקידו הוא נמצא שכבר במעי אדם היה להם בחירה.

יעקב ועשו לאחר שיצאו לאויר העולם הצטרכו להגיע לדרגת אמת ואמת, אלא שעשו לא השתדל ונשאר בשלו להיות במדרגת אמת בשקר, אבל יעקב כן השתדל להיות במדרגת

בפרשת וישלח לב כג ושם נתבאר).

מזה שיעקב נענש בפרשת דינה ועשו אנו למדין שעדיין היה לעשו מקום בבחירה לחזור למוטב כך שעל יעקב היה מוטל תפקיד לעזור לעשו, ואיך היה יעקב מכיר בתפקיד זה? בבקורת העצמי, נמצא שהבקורת העצמי שייך לכל אחד ואחד אפילו שיתכן וצד האשמה שלו פחותה מצד האשמה של השני.

האדם צריך להיות עירני בכל עת לעצמו כמו האילנות שצריכים לטפח אותם תמיד. צריכים להשקותם, צריכים לזמר את הענפים והעלים המזיקים, צריכים לזבל את האדמה אשר העץ נטוע בה, ואם לא יטפלו בעת, יגדל בתוך קוצים ודרדרים, כך צריך האדם להיות עירני בבקורת עצמי אחרת אפילו שיש לו אמונה יגדל בתוך

קוצים ודרדרים, וזאת עלינו לדעת שאין שום דבר מוחלט הכל ניתן לשנות, אלו שרגילים לישון יכולים לצאת מהרגל זה העובדה כשצריכים לצאת לטיול או לעסקים חשובים יודעים איך ליפול מהמטה, יש כאלו שהזמן משפיע עליהם מאד, אנשים אלו מסוגלים לשנות את הזמן כפי בחירתם, הלא במציאות אין לך אדם שיעשה איזה פעולה בלי אינטרס אם כן למה שהסיבות ישלטו עלינו ולמה שלא נשלט על הסיבות? איך נעשה זאת? בהתעוררות הרצון האמיתי ובהתעוררות הבקורת העצמית האמיתית ובכונות לבדוק את צד האשמה שבו בכל מחלוקת וסכסוך אפילו שברור לו לכאורה שהשני אשם יותר ממנו...

שהשמחה במעונם

הר"ר מרדכי קורנפלד ומשפ' להולדת הנכדה

הר"ר מאיר קורנפלד ומשפ' להולדת הבת

הר"ר יצחק טוקצ'ינסקי ומשפ' להולדת הנכדה

הר"ר אהרן גרינצווייג ומשפ' להולדת הנכד

הר"ר בן ציון קלר ומשפ' להולדת הנכד הר"ר צבי קלר ומשפ' להולדת הבן

הר"ר גרשון כהן ומשפ' להולדת הנכד

משפ' שניצ'ר להולדת הבן משפ' קירשנבוים להולדת הבן

הר"ר עקיבא קירשנבוים ומשפ' להולדת הבן

הר"ר דוד אלמליח ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות

הר"ר יחיאל פרוש ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות

הר"ר מנחם יהושע רובינפלד ומשפ' לאירוס' הנכדה

הר"ר יונה מילר ומשפ' לאירוס' הבת

הר"ר שמואל קלירס ומשפ' לאירוס' הנכד

הר"ר צבי פרל ומשפ' לאירוס' הבן הבה"ח משה פרל לאירוס'ו

הר"ר משה כהנא ומשפ' לנישואי הבן

